

L'Edudació Física, en precari

CARLES JARDÍ,
Catedràtic d'EF.

Els resultats de l'enquesta mundial sobre la situació de l'Educació Física (EF) a les escoles, realitzada per la UNESCO,¹ i les conclusions d'estudis mundials anteriors sobre la supervivència de l'EF (Hardman i Marshall, 2000; i Hardman i Marshall, 2009), han cridat l'atenció sobre una sèrie de preocupacions referides a la disminució dels nivells de condició física dels joves, en contrast amb els nivells creixents d'obesitat entre els nens i les nenes en edat escolar, així com l'increment de la taxa d'abandonament de l'activitat física/esport a l'escola secundària. Preocupacions que persisteixen amb les evidències de les retallades en els programes d'EF, com a conseqüència de la crisi financera mundial.

Per tal de mitigar i combatre aquesta tendència negativa, esdevé necessari i urgent el manteniment del desenvolupament de l'EF a tot el món. Per aquest motiu la UNESCO i l'OMS han demanat que s'activin els sistemes de vigilància posats en funcionament per tal d'examinar periòdicament la situació de l'EF a tots els països. Com també que se segueixin les pautes de l'Informe del Parlament Europeu sobre la funció de l'esport a l'educació.

Les primeres conclusions asseguen que la realitat de la situació de l'EF escolar té poc a veure amb els discursos de les administracions. Una cosa són les intencions que recullen les indicacions legislatives i les orientacions teòriques de les administracions, i una altra, ben diferent, és la seva posada en

pràctica, d'una manera precària, segons que indiquen les manifestacions dels seus professionals.

A més, cada vegada l'aplicació de les polítiques referents a l'EF i a la pràctica esportiva van davallant. Els principals motius tenen a veure amb la continuïtat en el menysteniment de l'EF escolar, dins i fora dels centres i de la mateixa Administració. Continua existint una bretxa entre el discurs teòric i la praxi, mostrada sobretot per la manca de control administratiu, i agreujat actualment per la crisi econòmica mundial.

Aspectes concrets que recullen els estudis són, precisament, el baix estatus dels docents especialistes i de la mateixa assignatura, mesurats amb uns indicadors que passen per les excepcions en l'assignatura d'EF (innecessàries totes elles i per qualsevol motiu); pel gran nombre de cancel·lacions de les classes respecte de les altres matèries, arran d'esdeveniments considerats més importants; per la dedicació dels especialistes a altres àrees educatives o a càrrecs organitzatius (sobretot en l'ensenyament primari), i per la manca de correspondència entre les indicacions del currículum i la pràctica esportiva que aplica el mestre i professor.

Si ens centrem precisament en el currículum que forma part de l'obligatorietat en el compliment, la UNESCO informa que la major part de l'activitat de la classe d'EF són pràctiques d'esports d'equip i d'atletisme (la gimnàsti-

ca, en totes les seves variants, ha gairebé desaparegut). Així mateix, l'activitat realitzada no només ha deixat de ser competitiva, sinó que aquest vernís ha augmentat, tenint en compte que és un dels motius d'abandonament de la pràctica esportiva en joves adolescents. Tot i que el currículum preveu els aspectes relacionats amb la salut, com a part fonamental de l'àrea d'EF, és mínim el tractament de l'obesitat i del creixement harmònic i integral de l'alumne. Els docents especialistes, per regla general, repeteixen patrons que corresponen més a entrenadors i animadors, però sense una reflexió sobre la concordança de la programació amb el currículum establert.

D'altra banda, la UNESCO afirma que la qualitat de les instal·lacions d'EF escolar és deficitària i limitada. Igualment, el seu manteniment és precari. Això reforça la idea de la poca importància que té l'EF per a l'Administració i per als mateixos equips directius dels centres. Aspecte que perdurarà mentre duri la crisi econòmica.

La greu conclusió que es desprèn és la manca de credibilitat que té l'EF i

el seu desconeixement per part dels dirigents.

Seria convenient, per poder canviar mínimament la situació, incidir, incrementar i activar els procediments de què ja disposa l'Administració per avaluar amb rigor l'EF escolar; reforçar les

pràctiques de qualitat i difondre-les internament i externament; aplicar la legislació i donar seguiment a les directrius del Parlament Europeu.²

La situació de l'EF actual només pot millorar amb l'afavoriment i la implicació de l'Administració (en el compliment de la

bona legislació vigent) envers l'assessorament, el control i supervisió; envers l'extensió de les bones pràctiques que ja s'estan fent; així com també envers la potenciació del treball en xarxa dels seus professionals i de les entitats que s'hi relacionen, i a la connexió efectiva amb la universitat.

NOTES

1.- Kennet HARDMAN, NORTH WESTERN COUNTIES PHYSICAL EDUCATION ASSOCIATION (NWCPEA). *Proyecto UNESCO/NWCPEA sobre la situación de la educación física en las escuelas, la elaboración de indicadores de la educación física y la formación de profesoras de educación física de calidad, y el modelo de necesidades básicas.* 2011

2.- Proposta de Resolució del Parlament Europeu (2007/2086(INI)). Document de sessió: A6-0415/2007,30.10.2007. Sobre la funció de l'esport a l'educació (2007/2086(INI)). Comissió de Cultura, i Educació. Ponen: Pál Schmitt.